

Verantwoording vrijwillige bijdragen 22 Februari - 16 Maart.
 X.X. te A. f 0.20 L.H. te A. f 0.15 H.P. te A. f 0.25
 R.W. te A. f 0.30 P.R. 5½ ct. A.H. 20½ ct. v/d W. 5 ct. J.H. 10 ct.
 H.G. 8½ ct. W.W. 10 ct. v/d L. 10 ct. Fr.Br. 10 ct. diversen 67½ ct.
 Zw. f 1.- Me. 20 ct. G. 10 ct. Kr. 10 ct. H.M. f 2.50 H.L. 25 ct.
 N.N. f 1.- diversen 15 ct. allen te A. S. te dH. f 7.50 T.P. 25 ct.
 Voor R.K.: B.V. te A. 3x f 0.75 /v.L. 25 ct. D.d'A. 30 ct. (te A)
 Verbetering vorige verantwoording:
 R. te A. f 0.10 Z. te A. f 0.15 (i.p.v. 10)

Dit is de verantwoording over 2 nummers. Gemiddeld kost elke opslag ons iets van 18 gulden aan papier, stencils, inkt, nietjes, postzegels, vracht, gedrukte koppen e.d. Het is dus wel duidelijk, dat de bijdragen nog veel te klein zijn om de uitgifte van de PIC te verzekeren. We mogen toch wel aannemen, dat ieder die het PIC regelmatig leest, zooveel waarde hecht aan de verschijning, dat hij tenminste in de kosten iets wil bijdragen. Daar een bedrag van enkele centen per nummer voldoende is, als elke lezer bijdraagt, en er bovendien nog af en toe grotere bijdragen binnenkomen, moet het heel goed mogelijk zijn de PIC op de been te houden, als ieder werkelijk regelmatig iets bijdraagt.

P. I. C. PERSDIENST VAN DE GROEP VAN INTERNATIONALE COMMUNISTEN

Deze persdienst verschijnt minstens éénmaal per maand.
 Stuur ons uw vrijwillige bijdrage.

Negende Jaargang No: 6.
 April 1936 No: 1.

DOELSTELLING:

De ontwikkeling van het kapitalisme voert tot steeds heviger crisissen, welke in steeds grootere werkloosheid en telkens diepere ontwrichting van het productieapparaat hun uitdrukking vinden, waardoor miljoenen arbeiders buiten de productie staan en aan de uit-hongering zijn prijsgegeven. De toenemende verarming en de steeds groeiende onzekerheid

van bestaan dwingen de arbeidersklasse den strijd voor de communistische productiewijze aan te binden. De groepen van Internationale Communisten wekken de arbeiders in dezen strijd op, het beheer en de leiding van productie en distributie volgens algemeen geldende, maatschappelijke regels ZELF ter hand te nemen, om DE ASSOCIATIE VAN VRIJE EN GELIJKE PRODUCTIE CENTEN te verwesenlijken. De groepen van Internatio-

nale Communisten zien den wezenlijken vooruitgang der arbeidersbeweging in de ontwikkeling van het zelfbewustzijn der arbeiders. Daarom plaatsen ze zich tegenover de leiderspolitiek van de parlementaire partijen en van de vakbeweging en stellen de leuze: **ALLE MACHT AAN DE ARBEIDERSRADEN! DE PRODUCTIE IN HAN- DEN VAN DE BEDRIJFS- ORGANISATIES!**

**ALLE MACHT AAN DE ARBEIDERSRADEN!
 DE PRODUCTIE IN HAN- DEN VAN DE BEDRIJFS- ORGANISATIES!**

KOMMUNISME EN GODSDIENST

I.

* De felle strijd, die het bolsjewisme in Rusland tegen de godsdienst voerde, kan dienen om het wezen van de Russische revolutie in een helder licht te plaatsen. Het voert die strijd onder de naam van het Marxisme, zooals het alles doet onder die naam. En het beroept zich daarbij op de uitspraak van Marx, - die in groote letters in de gevel van het volkshuis in Moskou gebeiteld is - dat de godsdienst de opium van het volk is. Toen de jonge Marx dit schreef, in 1843 (in zijn Kritiek op Hegel's rechtsphilosophie), had zijn ztrijd wel eenige overeenkomst met de latere van het bolsjewisme in Rusland. Hij stond toen als de verat ontwikkelde onder de Jong-Hegelianen vooraan in de strijd voor de burgerlijke vrijheid, tegen het feudale absolutisme in Pruisen. De bourgeoisie was nog zonder politieke macht, maar begon op te komen; politie-willekeur drukte op het openbare leven, de censuur op het geestelijk leven; de beste koppen waren in het buitenland. Op de godsdienst grondten bekrompen vorsten hun recht, alle vrijheid te onderdrukken; dus moest, naar een toenmalige zinsnede van Marx, de kritiek op de aarde met de kritiek op de hemel beginnen.

De opkomst van de burgerlijke maatschappij was steeds vergezeld door een strijd tegen de kerk, tegen bepaalde godsdienst-vormen of tegen de godsdienst in het algemeen. Dat kon niet anders, omdat onder het feudalisme kerk, staat en maatschappij vast samengeweven waren. De kerk oefende politieke en sociale functies uit, die in latere eeuwen de staat en zijn organen overnamen: vaststelling van het recht, onderwijs, administratie, bescherming van het verkeer, bevordering der techniek. Al het geestelijke in de leiding van de maatschappij was haar taak, in het klein in elk dorp zoo goed als in het groot; de kerk heerschte als een soort oppermonarchie over de geheele Christenheid, en tegelijk was de kerk de hoofd-uitbuiting. Elk verzet onder de opkomende burgerij tegen deze uitbuiting nam dus de vorm aan van ketterij. (Albigensen, Hussieten). Zwelt dan in de volgende eeuwen dit verzet tot een machtsverovering door de middenklasse aan, dan is dat onder het vaandel van vernieuwing en hervorming van de godsdienst, bij Protestanten, Calvinisten, Puriteinen. De godsdiensten waren toen, in de 16e en 17e eeuw, wat later de politieke partijen waren, levende organisaties van de klassenstrijd. In de volgende eeuwen versteenden ze tot kerken met doode dogma's.

Toen in de achttiende eeuw in Frankrijk de revolutie zich voorbereidde, ging het niet enkel tegen het koningschap, maar ook tegen de kerk. De gehoorzaamheid aan de kerk was vast verbonden met gehoorzaamheid aan de vorst; de godsdienst was het voornaamste middel om de massa's onderworpen te houden. Zich verheffen tot maatschappelijke oppositie tegen de heerschende macht van vorst en adel bracht dus met zich mee: zich geestelijk ontworstelen aan de kerk. Veelal ging dit in de vorm van een vrijer en vager godsdienstig gevoel, los van de kerkleer (zoals bij Rousseau); maar reeds treedt ook het materialisme bij een aantal denkers op. Door de natuurkundige ontdekkingen, vooral van de aantrekkingskracht door Newton, was gebleken dat in de natuur een vaste orde van natuurwetten heerschte, die alle willekeurig ingrijpen buitensloot. Dit gaf wapenen van een vrijer kritisch denken aan de opkomende bourgeoisie in haar strijd tegen de kerk. Daar kwam bij, dat de burgers en boeren met ergernis het groote verwaarloosde landbezit van de kerk zagen, dat zij zelf wenschten te bezitten en te bebouwen. In de Fransche revolutie is de kerk dan ook van dit bezit beroofd. Het reusachtige staatsbankroet kon alleen afgewend worden door de bezittingen van de kerk in beslag te nemen en te verkoopen, en dit verder als burgerlijk- en boeren-eigendom te exploiteeren. Van toen af aan is de kerk een gezworen vijand van de revolutie geworden. En dit bewerkte, dat de revolutionaire bourgeoisie scherper dan anders in haar natuur zou liggen, de kerk moest bestrijden door de godsdienst aan te vallen. Dat in Frankrijk, zelfs tot in onze dagen, rationalisme en vrijdenkerij zoo verbreid zijn in de middenstand, is voor een goed deel een gevolg van deze historische strijd.

In de negentiende eeuw moest de bourgeoisie deze strijd voortzetten, ook om heelemaal, en om in alle andere landen baas te worden. En daarbij moest zij weer om twee redenen ook strijd tegen de heerschen- de godsdienst voeren. Ten eerste omdat de overgeleverde godsdienstvor- men geheel opgegroeid waren met, en pasten bij de verouderde achter- lijke productievormen van handwerk en klein boersch bedrijf, waar de maatschappij nu boven uitgroeide. Zij waren een primitief, dom bijge- loof van boeren en burgertjes, onder wie de pastoor of domine de eenige intellectueel was, die lezen en schrijven kon, en voornamelijk gebaseerd op uiterlijke vormen van eeredienst. In de ontwikkelde bourgeoisie groeide een andere godsdienst op, zooals die behoort bij een waren-pro- duceerende maatschappij, de eigen persoonlijke overtuiging van een voor zich zelf strijdende burger. En nu kwam hier de snelle ontwikkeling van de natuurwetenschap bij, die als grondslag voor de vooruitgang van de techniek en voor de opbloei van het kapitalisme in hooge gunst stond bij de bourgeoisie. Zij leerde de bouw van het heelal, de wetten der natuur, de millioenen jaren geschiedenis van het leven op aarde, de ontwikkeling van de menschen uit de dierenwereld - op alle gebied weerlegde zij de bijbelverhalen als primitieve onwetendheid. En als stoutmoedigste leer trad nu het burgerlijk materialisme op, ook dikwijls natuurwetenschappelijk materialisme genoemd. Het leerde, dat de geheele wereld, ook het leven en de ontwikkeling der menschen enkel door de natuurwetten beheerscht wordt; dat de natuurwetten in staat zijn, alle raadselen van leven en lot te verklaren, en dat een of andere geheim- zinnige hoogere macht daar niet meer bij noodig is en niet bestaat.

Omdat deze denkers uit de bourgeoisie geloofden dat de kapitalistische ontwikkeling welvaart aan allen zou brengen en alle ellende, domheid en armoede zou wegnemen, zagen ze alle problemen opgelost en hadden zij geen hoogere macht noodig.

De bourgeoisie kon zich echter niet vergenoegen met zelf van de oude godsdienst af te vallen; zij moest die ook aanvallen en bestrij- den. Want zij moest de macht in de maatschappij veroveren, op vorsten, adel en grondbezitters. De macht van al deze reactionaire klassen, die het oude in stand wilden houden, berustte op de gehoorzaamheid van de groote onontwikkelde massa's, de boeren en kleine burgers. En omdat deze gehoorzaamheid berustte op hun godsdienst, omdat de overgeleverde kerk de natuurlijke bondgenoot was van de overgeleverde machten, daarom moest de bourgeoisie een geestelijke strijd voeren tegen kerk en gods- dienst. Zij moest die massa's los maken van hun geestelijke leiders en ze maken tot haar eigen aanhang, door hen kennis en ontwikkeling te brengen en de nieuwe denkbeelden onder hen te verbreiden. Talloos zijn de populair-natuurwetenschappelijke werken, die in het midden van de negentiende eeuw ontstonden, ten dienste van de "volksontwikkeling", d.w.z. om de volkmassa's tot volgelingen van de bourgeoisie te maken, ze voor haar politieke en godsdienstige denkbeelden te winnen en zoo de oude machten van hun grondslag te berooven. En waar de strijd moei- lijk en heftig werd, daar werden de radicaalste denkbeelden gepropageerd en won het materialisme veld.

Waarom deze strijd luwde en ophield, toen de bourgeoisie mees- ter was van de staatsmacht, en reeds vóór die tijd, zal nog nader blijken.

II.

In Rusland moest de strijd tegen dezelfde machten gevoerd worden als in Europa in de burgerlijke revolutie's: tegen het vorstelijk absolutisme, dat door een zware en wrede politie-regeering alles on- derdrukte en elke geestelijke ontwikkeling tegenhield, en tegen het groot-grondbezit dat de boeren in slavernij hield. De strijd moest ge- voerd worden onder een bevolking, die in geestelijke gesteldheid het meest overeenkwam met de boersche massa's in Europa voor, zelfs lang voor de burgerlijke revoluties. De Russische boeren waren nog veel on- wetender en achterlijker dan deze. Ook in Rusland was de kerk de steun- pilaar van de vorstenmacht, zelfs geheel een onderdanig orgaan van de Tsaren. Ook daar was de godsdienst, overeenkomstig de primitieve toe- standen, een barbaarsch-dom bijgeloof in de wondermacht van heiligen- beenderen en kaarsen, dat door de goudschittering en de lichtpraal der kerkdiensten de eenvoudige zielen verbijsterde en imponeerde. De bolsjewistische partij had de macht veroverd, het Tsarisme en de bour- geois-macht vernietigd door de economische belangen van de boeren, het bezit van het land, tegen de grondbezitters in haar programma op te nemen en als doel van de revolutie te stellen, en zoo de groote boeren- klasse te winnen. Maar nu moest ze zorgen, dat deze boeren zich niet naderhand, nadat zij hun doel bereikt hadden, tegen de partij zouden keeren, een eigen burgerlijke politiek volgen, en zich daartoe zouden scharen rondom de oude geestelijke machten, speciaal de kerk, als ver- zamelpunt. Daarom moest de reactionaire geestelijke macht, die de boe- ren tot nog toe beheerscht had, vernietigd worden en de boeren ook

geestelijk tot aanhangers van de bolsjewistische leer gemaakt worden. Dit was alleen mogelijk door een strijd tegen de kerk in de meest radicale vorm, door intensieve propaganda tegen de godsdienst.

Deze strijd, direct gevoerd door de "Bond van Godloozen", maar gesteund door de staat, kon niet veel anders in karakter zijn dan in West-Europa van de zijde van de burgerlijke materialisten en vrijdenkers gevoerd werd. Met Marxisme had het heelemaal niets te maken. Ook de filosofische strijdschriften van Lenin uit de tijd van voor de revolutie (verzameld onder de titel "Materialismus und Empirio-Kritizismus") staan geheel op de bodem van het burgerlijk materialisme; volkomen begrijpelijk, omdat de strijd in Rusland tegen dezelfde vijand gericht was. De propaganda in Rusland onderscheidde zich van die in West-Europa alleen daardoor dat ze met nog primitiever middelen en argumenten gevoerd werd, omdat zij tegen een veel primitiever bijgeloof en nog beperkterdomheid gevoerd werd. Zoals dat zoo dikwijls beschreven is: de moesjik begrijpt van de natuurwetenschappelijke argumenten niet veel; maar hij ziet en hoort deze godsdienstbestrijders de felste aanvallen op God doen, de gruwelijkste godslasteringen uiten en geen bliksemstraal uit de hemel slaat ze neer. Dat bewijst hem, dat God niet bestaat, of tenminste volkomen onverschillig is omtrent wat de mensen zeggen of doen. Dus nu durft hij ook, hij betaalt de pope niet meer en laat hem verhongeren; slaat de kruisbeelden tot brandhout, en hangt portretten van Marx en Lenin in zijn woonvertrek en brandt er misschien kaarsjes voor. Maar het jongere geslacht laat zich actief inlijven bij de jeugdgroepen, die zich in natuurwetenschap en economie oefenen, en zij aanvaarden het materialisme als erkende en vanzelfsprekende leer. In Rusland groeit een jeugd op, al reeds gedurende genoeg jaren om een nieuwe generatie van volwassenen te vormen, aan wie de godsdienst alleen als een historisch verschijnsel, als bijgeloof van oude mensen uit vroeger tijden bekend is. De Russische kerk is met het Russische Tsarisme te gronde gegaan.

Daarmee is natuurlijk niet gezegd, dat de godsdienst uit Rusland verdwenen is, of zeker verdwijnt. Ten eerste doordat inderdaad op beperkte schaal plaats vindt, wat boven genoemd werd: komen de boeren in strijd met de regeering, dan neemt hun verzet veelal de vorm van kerkelijk verzet aan. Wanneer hun gehechtheid aan de oude economie van zelfstandig kleinbedrijf in conflict komt met de hardhandige invoering van modern grootbedrijf en moderne landbouw in de kolchozen, zoeken deze boeren aaneensluiting en kracht in hun oude geloof, hun kerk, het symbool van het oude, dat de regeering genadeloos onderdrukt. De economische strijd wordt onder de gedachtenvorm van godsdienststrijd gevoerd; de Christelijke pers in West-Europa brengt dan berichten over wrede "godsdienstvervolgingen" in Rusland, zonder te beseffen dat het hoofdzakelijk een economisch-politieke strijd is over de organisatie en de opbouw van de Russische landbouw. Als verzamelpunt van de economische "reactie" houdt de oude godsdienst zich nog op de been.

Ook is het bekend dat in de Wolga-districten de dorpen van Duitsche boeren hun Protestantisch geloof bewaren, zonder door de atheïstische propaganda aangetast te worden. Hier is de godsdienst een veel dieper zetelende persoonlijke overtuiging, meegebracht uit de kleinburgerlijke waren-productie van Westelijker landen, en daarom zoo goed als immuun tegen de primitieve argumenten der "Godloozen". Ook deze

boeren ontsnappen niet aan economische conflicten met het heerschende staatsocialisme. Zij zijn stoere harde werkers, die zich door inspanning en zuinigheid omhoog werken tot groter welvaart. Maar dat iemand zijn bekwaamheid en inspanning gebruikt om zich persoonlijk rijkdom te verschaffen, mag in Europa en Amerika geacht en bewonderd worden; maar in Rusland is het als voor de staat gevaarlijk egoïsme verdacht; de geldende Russische moraal eischt dat alle kracht en vlijt in dienst van de staat, van de maatschappij gesteld wordt. De zichzelf tot persoonlijke welvaart opwerkende boer is de koelak, die vervolgd wordt. Zoo is het onvermijdelijk, dat het heerschende systeem met die Wolga-boeren in strijd komt; en omdat hun tegengestelde maatschappelijke opvattingen zich uiten in tegengestelde godsdienstige opvattingen, hier de atheïstische, daar de protestantsche, neemt de strijd ook hier de vorm van geloofsvervolging aan.

Godsdienst is niet eenvoudig een door priesters en heerschers uitgevonden bijgeloof, dat door atheïstische propaganda kan worden bestreden. Zij is evenmin enkel een gevolg van onwetendheid, die door onderwijs in natuurwetenschappen kan worden vernietigd. Zij komt voort uit de onmacht van de menschen om hun eigen lot te beheerschen. Zij drukt uit dat overmachtige onbegrepen krachten, hetzij van natuurlijke, hetzij van maatschappelijke oorsprong, meester zijn over zijn levenslot. Daarom zal het van de toekomstige economische ontwikkeling van Rusland afhangen of en hoe de godsdienst daar zal blijven bestaan. Aan deze eerste tijd van opgroei van het staatskapitalisme beantwoordt het atheïsme van het jonge Rusland; men ziet de weg van onbelemmerde, onbegrensde ontwikkeling naar welvaart en overvloed open, men ziet de problemen van het leven opgelost en geen Hoogere Macht is noodig. Maar reeds wordt Rusland verward in de wereldpolitiek, die is als een blinde lings hollen van het kapitalisme naar wereldoorlog, ondergang, vernietiging in revolutie; aan de gevaren die de overige kapitalistische wereld bedreigen, kan het zich niet onttrekken; het is niet meester over zijn lot. Teekenend in dit opzicht is hetgeen onlangs werd bericht, dat de Russische regeering zich, na de politieke overeenkomsten met West-Europa, nu ook met de kerk van Rome heeft verstaan over het toelaten van katholieke propaganda. Wanneer in Rusland in enigszins belangrijke mate naast het staatskapitalisme privaatsbezit en warenproductie blijven bestaan of mochten opkomen, zal tegenover de geestelijke werkingen van deze stoffelijke werkelijkheid het aangeleerde materialisme tot een uiterlijke vorm worden.

III.

Zoals de Communistische Partij de bolsjewistische methoden naar de politieke klassenstrijd in West-Europa en Amerika heeft overgebracht, zoo heeft ze ook de Russische godsdienstbestrijding hier nagevolgd. Daarin komt ook weer op leerzame wijze de groote tegenstelling tusschen bolsjewisme en communisme te voorschijn, als een gevolg van de tegenstelling tusschen de primitieve Tsaristisch-Russische maatschappij en het hoog-ontwikkelde kapitalisme in het Westen.

De bevrijding van de arbeidersklasse, het communisme, beteekent het einde van de godsdienst; met het verdwijnen van de ellende op

aarde verdwijnt ook de hemelsche weerspiegeling van die ellende. Wanneer de menschheid het arbeidsproces met bewust opzet leidt en haar bestaan is verzekerd, wanneer de mensch meester is van zijn lot en geen overmachtinge onbegrepen krachten hem beheerschen, dan ziet hij de wereld met open klaarheid voor zich, en geen fantastische spookgestalten van een beangstigde geest kunnen meer zijn inzicht verduisteren. Maar ook als dit doel nog niet bereikt is, werkt het inzicht, dat het zal geschieden, bevrijdend op de geest. Het historisch materialisme, de leer van Marx, leert de maatschappelijke krachten begrijpen. De arbeiders zien, dat het geen bovennatuurlijke geheimzinnige hogere machten zijn, die hen armoede, ellende, oorlog, vernietiging brengen, maar dat dit werken van het kapitalisme zijn, die zij tenslotte, door hun strijd, kunnen opheffen en wegnemen. Daarom, al zijn deze krachten nu nog oppermachtig, ze zijn niet meer onbegrepen, en daardoor verdwijnt nu al de godsdienst bij de arbeidersmassa's, die door het socialisme of communisme een begin van marxistisch inzicht kregen. Niet door de kracht van de argumenten van atheïsten tegen de godsdienst, die hen overtuigen; maar doordat in hun binnenste het gevoel van vreesachtige onzekerheid, dat de grondslag van het geloof was, wegzakt en verbleekt voor het nieuwe inzicht in de maatschappij, daardoor worden ze vatbaar voor zulke argumenten, of hebben deze nauwelijks meer noodig en zinkt hun geloof ook geleidelijk weg.

Er is een diep verschil tusschen het historisch materialisme van Marx en het burgerlijk materialisme uit het midden van de 19de eeuw. Dit laatste meende de maatschappij te kunnen verklaren uit de natuurwetten en had geen vermoeden, dat de maatschappij haar eigen ontwikkelingswetten heeft. Het marxisme legt deze eigen wetten van de maatschappij bloot, die de ontwikkeling van de menschheid in verleden en toekomst bepalen. Het burgerlijk materialisme meende, dat door de kennis der natuurwetten en hun toepassing in de ontwikkeling der techniek de mensch zijn lot zou kunnen beheerschen en dus ook geestelijk vrij worden. Maar deze toepassing, in de ontwikkeling van het kapitalisme toonde dat groter ellende en geweldiger onbegrepen machten hieruit voortkwamen. Het Marxisme leert deze machten kennen en leert de arbeiders hoe zij deze, door ze te kennen, kunnen overwinnen. De tegenstelling tusschen deze beide soorten materialisme komt wel het sterkst uit in hun opvatting van de godsdienst, die de een als een gevolg van enkel onwetendheid over de natuur, de ander als een uitvloeisel van maatschappelijke werkingen beschouwt. En hierbij staat de wijze waarop het bolsjewisme de godsdienst bestrijdt geheel op het standpunt van het burgerlijk materialisme.

Was het godsdienstig geloof enkel een uitvloeisel van onwetendheid, dan zou het in de laatste halve eeuw van toenemend onderwijs en opgroeiende wetenschap juist bij de ontwikkelde klasse, bij de bourgeoisie, moeten zijn verdwenen. En wat zien wij? Dat die klasse, en zelfs de intellectueelen onder hen, in deze tijd steeds gelooviger en godsdienstiger zijn geworden. Dat komt, zegt men dan wel, omdat zij er belang bij hebben, de godsdienst voor het volk in stand te houden, en deze daarom door haar voorbeeld steunen. Natuurlijk komt dat er bij velen ook bij, maar de hoofzaak is het niet. Met zulke oppervlakkige meeningen over zijn tegenstanders kan het proletariaat alleen maar zich zelf schaden. Zoo min als de bourgeoisie, economisch, uit slechte

menschen, en politiek uit domkoppen bestaat - zooals de propaganda van naar regeeringsmacht hunkerende partijen ons tracht wijs te maken - zoo min bestaat zij, geestelijk, uit huichelaars. De godsdienstige gevoelens bij deze klasse zijn over het geheel genomen, echt, en zooals blijken zal, is dat ook volkomen natuurlijk.

Godsdienst is de fantastische vorm, waarin de menschen hun onbewust gevoel van samenhang met de geheele wereld tot uitdrukking brengen, zoolang de werkelijke samenhang hen onbekend is. De mensch was altijd voor zijn bestaan geheel afhankelijk van de wereld, en deze afhankelijkheid zal steeds blijven bestaan, omdat hij steeds een deel van de wereld blijft en zijn leven een deel van het wereldgebeuren is. Maar in de achter ons liggende tijden van opgroei en ontwikkeling beheerschte en doorzag hij deze afhankelijkheid niet. Van zijn wil onafhankelijke natuurgegevens (zooneschijn, regen, grond) boden hem in zijn primitieve toestand mogelijkheden van voedsel vinden, maar ook konden geweldige natuurkrachten hem vernietigen. Door zijn techniek, later gesteund door natuurwetenschap, kon hij in latere eeuwen deze natuurkrachten steeds meer gebruiken, leiden, beheerschen en in zijn dienst stellen. Zijn leven werd rijker en zekerder. Maar nu traden maatschappelijke krachten op, voortvloeiende uit de productievormen, waarin bij groeiende techniek de menschen in groter verband samenwerkten, eerst stammen, later steden, volken, staten en klassen. Strijd van de stammen om land, strijd van steden en staten om handel en winst, strijd van allen tegen allen in felle concurrentie, strijd van de klassen om hun aandeel in de productie en om macht, oorlogen en crisissen in moderne tijden, - zij alle dreven als machtige krachten de menschen voort, brachten hen geluk of ondergang. De enkeling voelde zich machteloos en was het ook; geluk en ongeluk hing niet van hemzelf af. En terwijl hij leefde in een wereld van groeiende levensmogelijkheden, door het totaal der menschen bewerkt, maar zonder bewuste wil of plan, werd hij bezocht door rampen of bedreigd met vernietiging door krachten, die hij niet begreep en niet beheerschte, ook door het totaal der menschen bewerkt zonder bewuste wil of plan. Deze afhankelijkheid van een wereldgeheel, dat overmachtig en tegelijk onbegrepen boven hem stond, drukte zich uit in een gevoel van vrees en deemoed, soms vertrouwen en gelatenheid, maar steeds onderworpenheid tegenover de gesublimeerde verpersoonlijking van deze krachten, dus in godsdienstige gevoelens. Hoe deze zich, in de achter ons liggende ontwikkeling van steeds nieuwe productievormen, als telkens nieuwe en andere godsdienstvormen ontwikkelden, kan men in Gorter's boekje over het historisch materialisme lezen. Wij willen deze theorie hier alleen op de moderne tijden toepassen, en daartoe eerst over de bourgeoisie handelen.

In de moderne kapitalistenklasse werken twee tendenzen tegenover elkaar. Enerzijds heeft zich haas technische macht nooit zoo geweldig getoond als in de laatste menschenleeftijd - de tijd van de opkomst en de vervolmaking van de luchtvaart, van de enorme versnelling van het verkeer, lichamelijk en geestelijk, van de verfijning van de werktuigtechniek met steeds vaster ineenstrengeling van arbeid en wetenschap. Wat tevoren als verbazingwekkende samenvatting van onbewuste groei werd bemerkt: de heerschappij van de mensch over de natuur en de natuurkrachten, werd nu als het trotsche programma van opzettelijke wetenschappelijk-technische onderneming opgesteld. Zoo groeide in de

bourgeoisie telkens weer het besef van alles te kunnen, van onbegrensde mogelijkheden. Vooral ook in de meesters der productie, de economische leiders der wereld, die zich als bepalers van het menschenlot voelden. De geestelijke weerspiegeling van deze tendens was dan niet zoo zeer materialisme - inzicht in de natuurlijke wereldkrachten - als wel cynisme - lak hebben aan wat anderen vereeren.

Maar daar door heen werkte een ander gevoel, ook reeds voor dat in de wereldcrisis de onbeheerschaarheid van de kapitalistische productie haar meesters tot wanhopige inspanning en angstige twijfel omtrent de toekomst bracht. De dreiging van de proletarische revolutie heeft de bourgeoisie reeds van haar opkomst af aan benauwd. Zoodra de arbeidersklasse, een halve eeuw geleden, begon zich te organiseren, begon te strijden, en al socialistische doeleinden proclameerde, was het met het toekomst-vertrouwen der bourgeoisie gedaan. Toen smolt ook het burgerlijke materialisme weg, en alleen zwakke resten bleven in een deel van de kleine burgerij en van de arbeiders nawerken. Het bleek nu, dat de natuurwetenschap de menschheid niet bevrijden kon en de techniek in het kapitalisme geen algemeene welvaart en geluk zou brengen. De toekomst werd duister en onzeker; de bourgeoisie zag haar wereld vol onbegrepen dreigende krachten; zoo groeiden alle soorten van geloof en mystiek weer bij haar op.

Als twee beangstigende onweerswolken hangen deze onzekerheden nu steeds zwaarder over haar. Zij beheerscht haar wereld niet. Eerst de wereldoorlog, daarna de wereldcrisis, en nu weer nieuwe dreiging van een nog vernielender wereldoorlog - machteloos en begriploos staat zij tegenover de geweldigheid der maatschappelijke krachten. En in hun gevolg ziet ze nu de arbeidersklasse opkomen, nog tijdelijk rustig gehouden door uitkeeringen, die onmiddellijk hongeroproer voorkomen, en begoocheld door de mogelijkheden van parlementair protest. Maar zij hoort het grommen in de diepte, ze ziet ideeën hier en daar flikkeren, die een opkomende revolutie geestelijke kracht zullen geven, zij denkt meer aan de revolutie dan de arbeiders het zelf doen, en zet zich schrap om ze door sterker druk er onder te houden. Zij kan in revolutie en communisme niet anders zien dan chaos, ondergang van alle beschaving, en het einde der menschheid; en toch voelt zij instinctief, dat zij onmachtig is om dit vreeselijke, dat haar bedreigt, te verhinderen. En zoo groeit in haar steeds sterker het geloof in een bovennatuurlijke macht, die de wereld regeert. En zij klemt zich nog sterker aan dit geloof, in de vage hoop daarmee misschien de arbeiders van hun doel af te houden en de kracht, die in hun eenheid ligt, te verzwakken.

IV.

Het opkomen van de socialistische arbeidersbeweging in de laatste halve eeuw is het eerste geval in de geschiedenis der menschheid van godsdienstloosheid als een massa-verschijnsel. Als traditie hadden deze massa's uit hun vroegere kleinburgerlijke of boersche toestand godsdienst meegebracht. Maar als arbeiders in de kapitalistische industrie samengebracht, leerden ze de klassenstrijd voeren, leerden zij iets van de ontwikkeling van de maatschappij naar het socialisme begrijpen, zagen zij dat hun ellende uit natuurlijke en begrijpelijke

oorzaken voortkwam, en werden overtuigd dat zij daaraan door hun eigen krachten een einde zullen kunnen maken. Waar zoo in de belangrijkste levenspraktijk de geest zich enkel met denken over werkelijkheden bezighield, moest het overgeleverde fantastische denken verbleeken en tenslotte verdwijnen. En dit proces gaat nog steeds voort.

Men moet echter de samenhang tusschen maatschappij en geesteswereld niet mechanisch opvatten, als een formule, dat bij een bepaalde klasse nu noodzakelijk een bepaalde denkwijze behoort. De maatschappij werkt op ons voortdurend in door alle invloeden en krachten uit onze omgeving, die eerst gaandeweg, bij de een sneller, bij de ander langzamer de in de jeugd ingeprente leeringen en de tradities uit vroegere toestanden overwint. Het kan ook sterk van het beroep afhangen; waar arbeiders steeds blootstaan aan onverwachte natuurrampen, die ze niet kunnen overwinnen en die hen ineens kunnen vernietigen (zoals bij mijnwerkers en visschers), daar blijft ondanks het weten, dat de slechte veiligheidsvoorzieningen onder het kapitalisme een rol spelen, een innerlijke godsdienstigheid bestaan.

Ook de ontwikkeling van de arbeidersbeweging zelf doet zich hier gelden. In de eerste tijden van opkomst, toen klare propaganda voor het beginsel hoofdzaak was, was de verheldering der geesten het grondigst. Toen later grootere scharen meelopers door de uiterlijke verkiezings-successen en de onmiddellijke belangen meegetrokken werden, zonder een diepe omkeering van hun wereldbeschouwing, bleef het traditioneele geloof, dat zij uit hun kleinburgerlijke of kleinboersche omgeving meebrachten, vrijwel ongedeerd in leven. Toen de sociaal-democratie tot een partij werd als andere, concurrerend met de anderen, en de kerken haar met sociale leuzen, sociale maatregelen en arbeidersorganisaties concurrentie wisten aan te doen, toen hield de verdere uitbreiding van materialistisch denken onder te voren godsdienstige arbeiders op. Daar komt nu bij, dat zoowel de theoretische verheldering als ook de innerlijke toekomstzekerheid tengevolge van de reformistische verwording der beweging verslapt zijn. De macht van de bourgeoisie bleek groter, het doel verder verwijderd en scherper te zijn, dan men had gemeend. En de vernielende krachten der maatschappij, in oorlog, in crisis, in algemeene ontreding bleken ontzaglijker en onbedwingbaarder. Men kon er slechts een zekere vage overtuiging tegenover stellen, dat toch tenslotte de arbeiders het moesten winnen. Maar dit geloof uitte zich meer als een ethische liefde voor de vrede en de broederlijkheid der volken, dan als een krachtige strijdbaarheid voor revolutie. Het vertrouwen in eigen klassekracht is geschokt. Het is geen wonder, dat in zulk een arbeidersbeweging godsdienstig gekleurde strekkingen en een soort christelijk socialisme steeds meer invloed en omvang kregen. Zoo komt, met de politieke, ook een geestelijke toenadering tot de bourgeoisie steeds meer tot stand.

Schijnbaar in volkomen tegenstelling hiermee is de geestelijke propaganda van de communistische partij, die op het voorbeeld van Rusland directe bestrijding van de godsdienst in haar actie insluit. Dit lijkt heel radicaal, vooral aan arbeiders die zelf in hun socialist of communist worden in innerlijke worsteling hun overgeleverd godsdienstig geloof moesten overwinnen, en die nu bij kameraden die godsdienst weer als hindernis zien. Het is echter oppervlakkig, het blijft aan de oppervlakte, aan de uiterlijke schijn hangen. Radicaal zijn, beteekent de zaak in de wortel aantasten. De wortel is de maatschappelijke gesteldheid, in dit geval de

afhankelijkheid en machteloosheid. De wortel aantasten - zoolang nog niet de maatschappij zelf veranderd is - is een zoodanig inzicht in de ontwikkeling van de maatschappij geven, dat daaruit de zekerheid van bevrijding door eigen kracht ontstaat; dat alleen kan de macht van het godsdienstig denken overwinnen. Dit geschiedt niet door theoretische betoogen tegen de juistheid van de godsdienstige leerstellingen; want dat is slechts strijden tegen de uiterlijke vorm en het gevolg, terwijl de oorzaak en het innerlijk wezen onaangetaast gelaten wordt. Alleen een klaar inzicht in wat de maatschappij beweegt en hoe het denken en handelen der menschen door de economische levensbehoeften bepaald worden, maakt geloof in bovennatuurlijke verklaringen overbodig en zinloos; maar zonder dit inzicht is ongelooft evenzeer een dogmatisch geloof als godsdienst, zonder vast fundament.

Het atheïsme, dat de C.P. propageert, en de vage godsdienstigheid in vele socialistische kringen zijn beide even burgerlijke denkwijzen. Atheïsme en godsdienst hebben met elkaar gemeen, dat zij onbewuste uitdrukkingen zijn van een gevoelswijze, die de maatschappij in de menschen wekt. Daarom zijn ze dogmatisch, d.w.z. vinden zij zichzelf absolute waarheid, en bestrijden en vervolgen elkaar, omdat zij de vijandige denkwijze voor de oorzaak van de praktische strijd houden. Wanneer wij onder materialisme verstaan werkelijkheidsleer, de leer die de werkelijkheden, de werkelijke krachten der wereld wil doorzien en onderzoeken, dan mag het atheïsme die naam niet eens dragen. Als afetanning van het burgerlijk materialisme ziet het wel de werkelijkheid der natuur, maar niet de werkelijkheid der maatschappij, dus maar de minst belangrijke helft van de geheele wereld. Zijn waarde is die van een leeg vel, van een negatieve leuze, doordat het alleen zegt dat de godsdienstige verklaring van de wereld door bovennatuurlijke wezens niet aanvaard wordt. Wat daaraan positieve inhoud kan geven, de werkelijke verklaring van wat de wereld voortstuwt, het heldere weten van de krachten en werkingen die ons leven beheerschen, ontbreekt. Deze inhoud geeft alleen het historisch materialisme van Marx.

Als hierboven gezegd wordt, dat de C.P. het atheïsme propageerde en de godsdienst bestreed, zoo is dat te gunstig gezegd. Het zijn de Dageraadsmenschen, die met ernstig overwogen argumenten de godsdienst bestrijden. Bij de C.P. bestond dit uit niet veel anders dan hoonende en kwetsende uitvallen tegen de godsdienst. Dat toont wel het meest de geestelijke armoede van de communistische partijen, dat zij, in hun geestelijke afhankelijkheid van het bolsjewisme, in West-Europa tegen de godsdienst met dezelfde onnoozele middelen optreden als waarmee men in Rusland de moesjies imponeerde. Trouwens, het was ook niet als ernstige strijd bedoeld, maar alleen om de bourgeoisie te ergeren en aan de arbeiders te laten zien hoe men durfde. Het was dezelfde methode van uiterlijk vertoon in plaats van innerlijke kracht, die ook in hun politiek van groote woorden, waarachter slechts een naar uiterlijk succes strevende reformistische zucht naar macht schuilt, ligt. En als proef op de som hoe weinig werkelijk communistisch en hoe geheel burgerlijk hun zoogenaamd materialisme is, komt als nieuwste draai de leuze van verdraagzaamheid. Nu Rusland tegen Duitschland met Frankrijk een verbond sluit, en met Engeland ook Nederland aan diezelfde kant komt, draait de C.P. naar de bourgeoisie toe en toont dit o.a. ook door de burgerlijke leuze der verdraagzaamheid

te proclameeren. De burgerlijke maatschappij zit met al haar godsdienstverschillen als traditie uit vroegere eeuwen opgeschoept, toen deze diepe klasseverschillen weerspiegelden, waarom fel gestreden werd; maar die nu verstarde geloofsformules zijn geworden. En ofschoon ieder, naar eigen leer, moet aannemen dat de ander voor eeuwig verloren is, laat men elkaar gelooven wat men wil, want men moet zaken met elkaar doen; de zaken dulden geen twist, en zaken gaan voor. Dus moet men in de kapitalistische maatschappij verdraagzaam zijn. Ook bij zaken doen in de politiek.

Het werkelijke communisme is niet verdraagzaam. Een communistisch arbeider, die dus bezielt is door de wensch om zijn klasse tot een sterke eenheid van actie te brengen, verdraagt het niet, dat zijn kameraden zonder eenig begrip van de maatschappelijke ontwikkeling blijven. Hij weet, dat zoolang klaar begrip over de maatschappij ontbreekt, steeds een of ander geloof of ongelooft de geest vult. Een geloof tot een ledig ongelooft te bekeeren, geeft aan zijn klasse geen kracht. Zijn doel zal zijn met alle inspanning inzicht, kennis en begrip van de maatschappelijke krachten, inzicht in het doel en de strijd van de arbeidersklasse te brengen, opdat alle arbeiders de werkelijkheden van de wereld, die hun lot bepalen, met klare oogen zien. Daardoor verliezen dan de bovennatuurlijke tradities hun kracht. Daardoor groeit het materialisme in hen. En daardoor wordt de eenheid van actie van alle arbeiders als een aaneengesloten klasse voorbereid en op vaste grondslag gesteld.

DE R. S. A. P. EN HET VOLKSFRONT.

In een op Dinsdagavond 17 Maart '36 in Café "Modern" Spaarnedammerstraat gehouden vergadering, zou Sneevliet spreken over het vraagstuk: "Volksfront of Klassefront?" Tegenover de Volksfront-politiek der IIIe Internationale zou Sneevliet de klasse-politiek der R.S.A.P. stellen en verdedigen. En hij heeft gesproken, wat beter achterwege had kunnen blijven. Wel is het devies van de R.S.A.P. het woord van Liebknecht: "Eerst Klarheid, dan Eenheid!", maar deze voornaamste voorwaarde om tot eenheid te komen, d.i. tot een klasse-front, werd op deze vergadering door Sneevliet met voeten getreden. Hij bewees, dat met het overnemen eener formuleering, de inhoud, de wezenlijke waarde ervan, nog niet praktisch toegepast wordt. En aan deze tekortkoming maakt de RSAP zich niet alleen schuldig, de meeste partijen maken van de in een formule samengevatte reeks van ervaringen en praktijk der klassenstrijd een caricatuur. Het eenige praktische nut van dergelijke formules ligt voor hen in het feit, dat ze de samenstellers ervan, gezien hun revolutionaire rol in de arbeidersbeweging (b.v. Marx, Lenin, Luxemburg, Liebknecht, enz.) gebruiken kunnen als aantrekkingskrachten voor hun partijen. Met de revolutionaire stralenkrans die om de hoofden dezer figuren ligt, dekken zij hun kwasi-revolutionaire praktijk. Daarmede ontdoen ze de in formules vastgelegde ervaringen, in de strijd opgedaan, van hun levende inhoud en verlagen de groote figuren in de revolutionaire beweging tot reclame-objecten.

Vooraf: KLAARHEID!!

De heele rede van Sneevliet, die eenzijdig een waarschuwing tegen het volksfront, en anderzijds een propaganda voor, dus uiteenzetting van het klassefront zou zijn, stond alleen en uitsluitend in het teken van een felle aanval op Stalin's politiek, mede die van de IIIe Internationale.

Neen, wacht even, toch heeft hij ook iets gezegd over het klassefront en wel, zegge en schrijve, een heele zin! In een betoog, waarin hij de tegenstelling Volksfront - Klassefront zou ontleden, dus het verschil zou aantoonen tusschen Contra-revolutie en Revolutie, heeft hij kans gezien om ongeveer 2 uur de volksfront-politiek te becritiseeren, terwijl de klassefront-politiek in een halve minuut werd klaargestoomd!

Ja, ja, het Volksfront heeft wel Sneevliet's aandacht!

Een strijd op leven en dood, een geheele maatschappelijke omvorming, het eene eener oude en het begin van een geheel nieuwe historische periode der menschheid, waarin het klassefront der arbeiders een alles beslissende kracht vormt, werd door Sneevliet opgelost, ontleed en tot klaarheid gebracht in een zin! Deze zin luidde zoo:

"Lees onze lectuur, zorg dat in deze buurt een rood-strijders-bataillon komt, tot vorming van een IVe Internationale!" ... proost!
"Eerst Klaarheid, dan Eenheid" is toch zijn devies?

De argumenten van Sneevliet.

De argumenten, die hij tegen het bankroet der IIIe Internationale aanvoerde, zijn bekend en kwamen in het kort hierop neer:

Ie: STALIN heeft de wereldrevolutie afgezworen, in een persgesprek met een Amerikaansche verslaggever (Howard).

IIe: Mede daardoor verzaakt de Komintern haar revolutionaire taak, om tot de ontwikkeling der wereldrevolutie te komen, wat door Herman Gorter reeds in '21 voorzien was.

IIIe: Het Russische belang leidt voor de Komintern tot het aangaan van een Volksfront met burgerlijke partijen, om met deelen der bourgeoisie in de oorlog te gaan.

IVe: Het Volksfront doet afbreuk aan de groei van het revolutionair bewustzijn, noodig om tot klasse-eenheid te komen.

Ve: Het is zwendelen met het revolutionair inzicht wanneer men in Communistische congressen, boven in de zaal doeken hangt met de leuze: "Alle macht aan de Raden!" en onder aan het podium de leuze: "Op voor een Plan-regeering!"

VIe: Het argument der Communisten, dat de groei der communistische stemmen een bewijs van hun juiste taotiek is, ging niet op, want de verkiezingen laten zien, dat de stemmers op een partij nog geen bewuste strijders zijn. (Zie Duitschland.)

VIIe: Wanneer Friedrich Engels in het begin van het ontstaan der IIe Internationale in de verkiezing een graadmeter van het revolutionair bewustzijn ziet, dan geldt dit voor die tijd, maar nu niet meer (Kijk naar Duitschland).

VIIIe: Lenin stelde tegenover de volkerenoorlog de burgeroorlog.

IXe: Lenin noemde Stalin een dé-loyale, brute en grove persoon, die nog rare dingen zou doen.

Xe: Dat het Fransche Volksfront niet revolutionair is, blijkt uit het feit, dat een van de aangesloten partijen daarvan, de burgerlijk-radicalen is, wier leider, Daladier, Fransch minister en een bekende vijand der arbeiders genoemd mag worden, die de dood van vele arbeiders op zijn geweten heeft.

XIe: Het contra-revolutionaire karakter blijkt voorts uit het feit, dat de politie verklaarde, dat in een der laatste demonstraties ongeveer 400 nationale vlaggen werden meedragen.

Het debat.

Als eerste debater kwam een kameraad van de C.P.N. aan het woord. Terecht merkte hij op, dat Sneevliet in gebreke gebleven was, om tegenover zijn partij-aanval op de Komintern, een uiteenzetting van de klassefront-politiek, zooals hij had aangekondigd, te geven. T.a.v. Sneevliet's kritiek op het aangaan van bondgenootschappen met burgerlijke partijen wees deze kameraad er vervolgens op, dat Lenin in de brochure: "De linksche Strooming, een Kinderziekte van het Communisme", dit verdedigde. Lenin stelde deze politiek tegenover de opvatting der "linkschen" (1919), die in de Frankfurter brochure, elke politiek van compromis en pacteeren met andere partijen afwezen. (Dit heeft Lenin inderdaad gedaan.) Het Spaansche Volksfront en de successen der opstandige beweging daar, b.v. het vrijlaten van 30.000 arbeiders uit de gevangenissen, haalde deze kameraad als bewijs van de juistheid der gevolgde politiek, aan.

Vervolgens hekelde hij Sneevliet's gedragslijn in het NAS, waarvan hij, volgens de debater, een strijdlooze beweging heeft gemaakt, door de strijdwillende leden te roeyeren. Deze kameraad besloot met een citaat van een rede van de communistische Fransche leider Thorez.

Dan kwamen twee arbeiders in debat, die een individualistische meening verkondigden. De inhoud hiervan hield verband met de zelfvorming der individuen tot socialist en de massale geweldlooze strijd.

Ook een van onze kameraden maakte van de zeer beperkte gelegenheid voor discussie gebruik. Hij begon met er op te wijzen, dat Sneevliet wel zeer te kort geschoten was in zijn taak om tegenover het volksfront de politiek van het klassefront te stellen. Daardoor ontgaarde de inleiding van Sneevliet uitsluitend in een felle aanval op Stalin en de Komintern, waarin het zwaartepunt der geleverde kritiek door Sneevliet niet op het principieele, maar op persoonlijke overwegingen berustte. Daarna wees onze kameraad op de houding der R.S.A.P. inzake het aangaan van bondgenootschappen met burgerlijke partijen.

Hieruit bleek, dat ook de R.S.A.P. hetzelfde deed, wat Sneevliet in de Komintern-politiek bestreed, n.l. dat ook deze partij probeerde een Volksfront te vormen. Onze kameraad toonde een Nieuwe Fakkel van 3 Mei 1935, waarin een oproep aan: SDAP, NVV, Kath. Dem. P., CDU, CPH, (nu CPN), IAMV, SAA, NAS, NSV, RKWV, CNV, NV, Bond van Landpachters, was geplaatst, om te komen tot massa-acties op de basis van diverse eischen! Daaruit blijkt dat ook de RSAP een verbond met arbeiders-moordenaars (SPD in Duitschland; mijnstaking in België), niet versmaadde.

Verder merkte deze debater op, dat de kritiek van Sneevliet op het hangen van twee doeken in de vergaderzalen der CPN waarop de leuzen stonden: "Alle macht aan de raden!" en: "Op voor een plan-regeering!"

op de RSAP ook toegepast kan worden. Hoewel Sneevliet dit zwendelen met het revolutionair inzicht noemde, maakt ook de RSAP zich daaraan schuldig, wanneer zij in de Nieuwe Fakkels van 21 Juni '35 de arbeiders opwekt om met de gemeenteraads-verkiezingen "de straten te laten daveren van onze eisch: 'Tegen de dictatuur van de bezittende klasse!' 'De macht aan de arbeiders en boeren!' 'Stemt RSAP!'" Met het stemmen op de RSAP moest zeker de dictatuur der bezittende klasse omver geworpen worden en de macht van de arbeiders en boeren worden bereikt!

Tevens wees onze kameraad er op, dat, hoewel de Trotskistische beweging de omvorming van de proletarische dictatuur naar een overheersing van het bureaucratische regeringsapparaat der bolsjewistische partij bestreed, het met medewerking van Trotski reeds eerder was ingezet. Immers het was Trotski, die in opdracht van Lenin in Kroonstad 30.000 arbeiders en boeren liet neerschieten, omdat zij in opstand kwamen tegen de dictatuur der bolsjewistische partij, en voor het behoud der raden vochten!

Het argument van Sneevliet, dat de groei der communistische stemmen in Frankrijk geen bewijs van groei van het revolutionaire bewustzijn is, ook in Duitschland niet, slaat ook op de RSAP. "De stemmers op een partij", zei Sneevliet, "zijn nog lang geen bewuste strijders." Daar heb je gelijk aan, Sneevliet, maar waarom schrijf je dan in de Nieuwe Fakkels van 3 Mei '35, "elke stem op de RSAP, in het kleinste dorp, heeft meer betekenis voor het proletariaat dan een heel zetel voor die groote partijen!" en verder: "Want elke stem op de RSAP is een BEWUSTE uiting voor de organisatie van het massale, daadwerkelijke, buitenparlementaire verzet van de arbeiders tegen reactie, fascisme en oorlog?" Of geldt voor de RSAP de door Sneevliet op historische en marxistische gronden vastgelegde waarheid t.a.v. het kiezerscorps niet?

Onze kameraad eindigde met er op te wijzen, dat Sneevliet meermalen er op wijst, dat zonder revolutionaire theorie geen revolutionaire praktijk toegepast kan worden. Hij eischte van Sneevliet tenslotte in verband daarmee, het verschil aan te toonen, tusschen de organisatiestructuur van de RSAP, de SDAP, de CPN, de NSB en andere partijen. "Immers", besloot onze kameraad, "als we onder revolutionaire praktijk moeten verstaan de organisatie-vorm van het proletariaat, d.i. de strijd-vorm van het proletariaat in haar strijd, dus niet datgene wat in vergaderingen, kranten en brochures gezegd wordt, maar de methoden en organisatie-vormen van de strijd, en als de theorie der andere partijen niet revolutionair is, dan moet de RSAP, die zegt wel een revolutionaire theorie te bezitten, een totaal andere organisatievorm hebben! En dat is nu niet het geval. Daarom houdt de RSAP op een revolutionaire organisatie te zijn, of juist, is dit nooit geweest.

Antwoord van Sneevliet.

Het grootste gedeelte daarvan bestond uit niets-zeggende frases en vergadering-handigheidjes. Op schoolmeesterachtige en zalvende toon gaf hij ons o.m. de raad, om nog wat te leren, want.... we waren nog.... jong!

Gelukkig staan we niet op die duizelingwekkende hoogte van een Sneevliet, waardoor het contact met en de taal der arbeiders, waarvan wij ons een deel gevoelen, nog niet voor ons vreemd is. Op de keper beschouwd, vermoeden we, dat ook Sneevliet, naar mate de maatschappelijke ontwikkeling verder gaat, nog wel eenige lesjes te leren krijgt!

Uit de zeer weinige zakelijke argumenten in zijn antwoord, zullen we op de belangrijkste nog even ingaan. Hij merkte b.v. op, dat het wel zeer on-Marxistisch van ons, raden-communisten was, om de partij te ontkennen als het aangewezen leidende en organisatorische apparaat van de arbeidersklasse, om de revolutie tot een goed einde te brengen, immers, Marx is een der oprichters van de Ie Internationale geweest.

Wij wijzen er Sneevliet op, dat je nog lang geen Marxist bent, wanneer je de tactiek door Marx in zijn tijd gehuldigd, 60 of 70 jaar later, in totaal andere maatschappelijke verhoudingen, waarin dus ook de klassenstrijd andere vorm en inhoud moet hebben, handhaaft. Eigenaardig is het met het slag "Marxist" als Sneevliet gesteld. Als men bedenkt, dat Marx in de oorlog tusschen Italië en Oostenrijk van meening was, dat het proletariaat bij een overwinning van Italië gebaat was, omdat daardoor het achterlijke Oostenrijk des te sneller tot de industriële ontwikkeling kon overgaan, en de Oostenrijksche arbeidersklasse organisatorisch en politiek sterker zou worden, waarom wenscht Sneevliet dan nu de nederlaag van Italië, in zijn rooftocht tegen Abessinië?

En als t.a.v. het parlementarisme de communisten zich op Engels beroepen, omdat deze in de verkiezingen een graadmeter van de groei van het revolutionaire bewustzijn zag, waarom zegt dan Sneevliet dat dit bij het begin van de Ie Internationale was, maar dat de historie, o.a. van Duitschland, Engels' standpunt niet meer rechtvaardigde? "Onze theorie is geen dogma, maar richtsnoer tot handelen", zeiden Marx en Engels, welke opmerking Sneevliet in de "Kinderziekte" wel zal zijn tegen gekomen! En deze stelling op de levende ontwikkeling, op grond van de gewijzigde maatschappij- en klasse-verhoudingen toegepast, waarbij de Marxistische theorie als ontleedmes wordt gehanteerd, beteekent voor ons, dat de (ook voor Sneevliet) zichtbare en onafwijsbare en belangrijke veranderingen in de verhouding van Kapitaal en Arbeid, noodzakelijkerwijze andere strijdvormen, dus methoden van strijd met zich moet meebrengen.

On-Marxistisch en van een dogmatische opvatting getuigend is het, om, met gebruikmaking van marxistische stellingen, de tactische en organisatorische problemen en hun inhoud/der klassenstrijd/ als onveranderlijk te beschouwen, terwijl men de wijziging der productieverhoudingen constateert en erkent.

Immers in een periode waarin het feodale stelsel plaats moet maken, voor de modern-kapitalistische, op loonarbeid berustende, liberale economie, zijn de klasse-verhoudingen anders dan in een hoog-ontwikkeld kapitalisme. Daarin heeft het liberale principe afgedaan en het bank- en monopolie-kapitaal heeft de "vrijheid en gelijkheid" der uitbuiting, die bij het begin van het moderne kapitalisme, de prijs (veroverd op de feodale kliek) van talrijke particuliere bezitters was, in belangrijke mate geconcentreerd in handen van trusts, kartels en concerns. Was het vroeger mogelijk voor de arbeiders om op de grondslag van partij en vakvereniging, de in die tijd eerste organisatie-vorm der arbeiders, op de nog niet aaneengesloten, maar door vele tegenstellingen gespleten bourgeoisie, verschillende hervormingen op economisch en politiek gebied te bevechten, nu, is dat uitgesloten. In deze periode vormt de bezittende klasse, ondanks haar innerlijke tegenstellingen, een gemeenschappelijk front tegenover de arbeidersklasse, staat ze als een klasse en niet meer als particuliere bezitters tegenover de arbeiders. Daarom zijn de oude arbeiders-organisaties, producten van een oude en ondergaande maatschappelijke periode, absoluut ontoereikend om de bestaans-mogelijkheid der arbeidersklasse te verdedigen, laat staan, te verbeteren. Dat is de theorie, voortgekomen uit de praktijk.

Deze praktijk toont ons dagelijks, dat vakverenigingen en partijen niet meer in staat zijn om de belangen der arbeiders te behartigen, of te verdedigen. Dat komt, omdat zij niet meer als vroeger staan tegenover een ongeorganiseerde bourgeoisie, maar een ontzettend hechte en aaneengesloten, door het bank- en monopolie-kapitaal beheerschte, bezittende klasse tegenover zich vinden. In vergelijking daarmee is de partij en vakvereniging een dwerg, tegenover een reus. Daarbij zijn de organisatie-belangen der partij en vakvereniging zoo overheerschend geworden, dat alle krachten in dienst staan voor het eigen behoud. Zij zijn een onderdeel der kapitalistische maatschappij geworden.

Hun belangen staan direct tegenover de belangen der in die organisatie aanwezige leden. Desniettemin worden de arbeiders door de verscherpte uitbuiting genoodzaakt, hun naakte bestaan te verdedigen. En waar nu de organisaties niet in staat zijn dit te doen, worden de arbeiders gedwongen om hun lot in eigen handen te nemen en de strijd zelf te organiseren en te leiden. Uit de aard der zaak gebeurt dit niet meer op de basis van hun politiek of economisch georganiseerd zijn, zooals dit met de partij of vakvereniging het geval was, maar op de basis van het verband waarin ze werken, het bedrijf. In zoo'n strijd worden de politieke en vakverschillen doorbroken en komt de strijdeenheid tot stand, waardoor het klasse-karakter naar voren treedt. Het nemen van besluiten en organiseren van de actie ligt nu niet meer in handen van een boven de arbeiders staand bureaucratisch bestuurs-apparaat, dat meestal zonder de arbeiders er in te kennen, met de vijand onderhandelt en konkelt, maar nemen de arbeiders zelf ter hand. Dit reeds is in wezen het praktijk worden der revolutionaire theorie: De bevrijding der arbeiders moet het werk der arbeiders zelf zijn!

Dit is het wezen van het Communisme!

Het is duidelijk, dat het van karakter en de omvang der strijd afhangt, in hoeverre de pogingen der arbeiders om zelf hun strijd te organiseren en leiden, voeren tot de omverwerping der dictatuur der bourgeoisie en de vestiging eener nieuwe maatschappij-orde waarin de arbeidersklasse de wetgevende en uitvoerende macht is. Het spreekt van zelf, dat wanneer een conflict uitbreekt, waarin de arbeiders ZELF hun strijd bepalen, die niet ondersteund wordt door de geheele arbeidersklasse, de nederlaag zeker is. Dan is deze strijd slechts een begin van KLASSE-EENHEID en HANDELEN, en nog geen volledige klasse-eenheid, ZONDER welke EENHEID geen overwinning mogelijk is!

De hierboven geschetste strijdvormen nu, traden voor het eerst in 1905, in de revolutionaire beweging in RUSLAND naar voren, waaraan ROSA LUKSEMBURG de naam van RADEN ontleende. Daarna hebben we in verschillende groote revolutionaire bewegingen, b.v. de RUSSISCHE revolutie in '17, in DUITSCHLAND '18, de HONGAARSCHE en BEIERSCHE raden-republieken, deze nieuwe strijdvormen der arbeidersklasse zien ontstaan.

Uit deze praktijk stellen we dus op marxistische gronden vast, dat de oude partij en vakverenigingsorganisaties hebben afgedaan als strijd-organisaties en bestreden moeten worden. Daartegenover propageeren we de raden-gedachten en vormen, die de revolutionaire praktijk in de klassenstrijd ontstaan belichamen.

We besluiten met op een uittaling van Sneevliet te wijzen, in boven- genoemde vergadering gedaan, die getuigt van zijn brutaliteit. Om zijn conclusie t.a.v. het bankroet der IIIe Int. kracht bij te zetten, en om daarmee het verlaten door de Komintern van de Leninistische leer, zooals die door Lenin in de brochure "LINKSCHE STROOMING" is geformuleerd te bevestigen, beriep hij zich op Gorter, die reeds in '21 de tactiek der IIIe Int. bestreed! Wanneer men nu weet dat Gorter juist op grond van deze brochure de ondergang der Komintern voorspelde, en men bedenkt, dat de RSAP deze brochure als richtsnoer voor haar politiek gebruikt, dan pleit het beroep op Gorter niet voor Sn.'s politieke onderscheidingsvermogen. Tenzij hij Gorter's naam misbruikt!

P E R S D I E N S T
van de groep van
INTERNATIONALE COMMUNISTEN

ALLE MACHT AAN DE ARBEIDERSRADEN!

DE PRODUCTIE IN HANDEN DER BEDRIJFSORGANISATIE'S!

Negende Jaargang No: 7.

April 1936

No: 2.

T R O T Z K Y E N H E T I N T E R V I E W V A N S T A L I N

De tweeslachtigheid van de RSAP.

In "De Nieuwe Fakkels" van 10 April 1936 komt onder het hoofd: "Stalin's verklaringen en bekentenissen - De buitenlandsche politiek" een artikel van Trotzky voor, waarin deze de politiek van de Sovjetunie "bestrijdt". We zeggen: "bestrijdt", tusschen aanhalingsteekens, want zooals we zullen zien komt de "bestrijding" van Trotzky neer op een bestrijding van zekere cynische uittalingen van Stalin, terwijl hij het wezen van de zaak goedpraat.

In dit artikel van Trotzky - dat we naar we meenen wel kunnen beschouwen als te zijn in overeenstemming met het standpunt van de RSAP in zijn geheel - komt weer duidelijk de revolutionaire tweeslachtigheid van de Trotskystische beweging tot uiting. Het is dezelfde tweeslachtigheid die was op te merken in de houding van de RSAP tegenover het Italiaansch-Abessynisch "conflict", waar de RSAP eenzijdig de huichelachtige "vredes-politiek" van Engeland aan de kaak stelde en de leuze: "De vijand staat in eigen land" proclameerde, maar anderzijds de verdediging van de onafhankelijkheid van Abessynie propageerde. De RSAP wist heel goed, dat Abessynie slechts in naam onafhankelijk was, maar dat in werkelijkheid de strijd alleen ging om de vraag wie de Abessynische boeren zou uitbuiten. Maar hoewel ze dat wist en ook openlijk uitsprak, propageerde ze toch de leus: "Handen af van Abessynie!" "Geen sancties van de Volkenbond, maar sancties van de arbeidersklasse!"

Op deze wijze hield de RSAP voortdurend twee ijzers in het vuur. Aan de eene kant was er de mogelijkheid, om, als de oorlog tot Abessynie beperkt bleef en niet naar Europa oversloeg, de revolutionaire reputatie te handhaven. Aan de andere kant was er de mogelijkheid om, als de oorlog zich wel verder zou uitbreiden, de leuze: "Handen af van Abessynie!" "Sancties van de arbeidersklasse!" te maken tot uitgangspunt van een nieuwe godsvrede. Was de oorlog naar Europa overgeslagen, hadden b.v. Engeland, Frankrijk, België en Holland in één front gestaan tegenover Italië en Duitschland, dan was de leus: "Sancties van de arbeidersklasse tegen Italië!" gelijkloidend geworden met de leus: "Steunt de Engelsche en Hollandsche bourgeoisie!"

Wie zich meent van deze zaak af te kunnen maken door het argument dat Schmidt en anderen zich nooit hiertoe zouden leenen en dat de RSAP in oorlogstijd consequent aan de leus: "De vijand staat in eigen land!" zou vasthouden, vergist zich zeer. Wanneer de RSAP dit wilde doen, zou hij zijn tegenwoordige wijze van organisatie geheel moeten